

Голові спеціалізованої вченої ради
спеціалізованої вченої ради
Д 08.080.09
у НТУ «Дніпровська політехніка»
доктору історичних наук, професору,
Заслуженому працівнику освіти
України
Євгенію БОРОДІНУ

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, доцента ПРУДИУС Лесі Василівни на дисертацію Трегубенко Галини Петрівни «Інноваційні компоненти підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в Україні», яку подано до захисту в спеціалізовану вчену раду Д 08.080.09

у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.03 – державна служба.

Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, темами.

Актуальність дисертаційного дослідження Трегубенко Г.П. пов'язана з тим, що реформування й модернізація державної служби для підвищення її ефективності є одним із основних напрямів реалізації вибраного Україною курсу на європейську інтеграцію, без якого неможливе становлення України як демократичної держави, підвищення рівня добробуту та якості життя українських громадян. Як зазначає авторка, фундаментальною складовою очікуваних зрушень у системі державної служби України є державні службовці, покликані уособлювати сучасні принципи й підходи до управління країною. Провідна роль, що відводиться державним службовцям в умовах реформування системи управління, вимагає від них самих високого рівня професійної компетентності, яскравих особистісних якостей, англійської та цифрової компетентності, креативного мислення й інноваційного підходу в прийнятті управлінських рішень, що базується на засадах, формах, методах і технологіях їх професійного навчання.

В умовах розвитку цифрового суспільства та модернізації державної служби на засадах цифровізації актуальність теми дисертаційного дослідження Трегубенко Г.П. обумовлена також недостатністю ґрунтовних наукових робіт щодо інноваційних компонентів підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в Україні з урахуванням інструментів штучного інтелекту, що зумовлюють потребу подальшого наукового пошуку означеної проблематики.

У цьому зв'язку заслуговує уваги дисертаційна робота Трегубенко Г.П., присвячена обґрунтуванню теоретичних основ та розробленню практичних рекомендацій до подальшого впровадження інноваційних компонентів для підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в умовах реформування державної служби України.

Обрана дисертанткою тема є актуальною, потребує наукового обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій, що можуть бути використані органами державної влади для підвищення результативності при реалізації завдань державної кадрової політики.

Актуальність дисертаційної роботи також підтверджується результатами наукових досліджень авторки, отриманими в процесі виконання науково-дослідницької роботи. Дисертаційна робота має зв'язок із Стратегією управління персоналом апарату Національного агентства України з питань державної служби на 2023-2024 рр. Дисертаційна робота також презентує результати участі авторки у виконанні науково-дослідної роботи, а саме комплексного наукового проєкту кафедри державного управління і місцевого самоврядування Навчально-наукового інституту державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» за темою «Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні» (державний реєстраційний номер 0122U002375). Внеском дисертантки є наукове обґрунтування запровадження інноваційних підходів до формування публічного управління в цілому та у практику використання інноваційних компонентів у процесі підготовки й підвищення кваліфікації посадових осіб публічного управління.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам щодо такого виду наукових досліджень.

У виконаній дисертаційній роботі виявлено, послідовно розроблено і успішно розв'язано актуальне наукове завдання щодо обґрунтування теоретичних основ і розроблення практичних рекомендацій для подальшого впровадження інноваційних компонентів підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в умовах реформування державної служби України.

Задля цього дисертанткою було висунуто низку завдань, розгляд та вирішення яких дозволило їй, у кінцевому підсумку, досягти мети дослідження.

Для вирішення завдань дисертаційного дослідження авторкою використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, спрямованих на отримання об'єктивних і достовірних результатів. Зокрема, дисертанткою застосовано діалектичний, логіко-семантичний, компаративний та історичний методи, а також методи збору, аналізу та синтезу, використано методи опитування, моделювання та прогнозування.

Сформульовані Трегубенко Г.П. наукові положення, висновки та

рекомедації є обґрунтованими, підтвердженими аналізом наукових джерел, чинного нормативно-правового забезпечення, опрацьованим емпіричним матеріалом. Загалом, під час написання роботи здобувачем використано 345 найменувань наукових джерел, з них – 8 іноземною мовою.

У ході дослідження авторка одержує низку теоретичних і практико орієнтованих результатів, найбільш важливими серед яких доцільно виділити наступні.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Обґрунтованість і достовірність наукових результатів, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та авторефераті, ґрунтуються на науковій методології й застосуванні сучасних прийомів проведення досліджень з державного управління, узагальненні поглядів та ідей провідних вітчизняних і зарубіжних учених.

У першому розділі – *«Теоретичні основи дослідження інноваційних компонентів підвищення рівня професійної компетентності державних службовців»* дисертанткою узагальнено теоретичний інструментарій дослідження за означеною темою дисертації; проаналізовано стан наукового розроблення проблематики, визначено понятійно-категоріальний апарат дослідження.

На теоретичному рівні авторкою розкрито та обґрунтовано сутність і змістовне наповнення таких базових понять, як «компетентність», «професійна компетентність», «інновація», «інноваційні компоненти» й «інноваційне навчання». Доведено, що на сьогодні відсутнє єдине, стале поняття інноваційних компонентів підвищення рівня професійної компетентності державних службовців, а тому запропоновано авторське визначення поняття «інноваційні компоненти підвищення рівня професійної компетентності державних службовців» розглядати у розрізі підвищення кваліфікації та самоосвіти державних службовців як комплексний підхід, по-перше, систематично оновлювального (новаційного) змісту навчального матеріалу, по-друге, запровадження інноваційних форм, методів і технологій у процесі реалізації освітнього процесу. Інноваційні компоненти підвищення рівня професійної компетентності охарактеризовано як гнучкі, швидкозмінювані елементи навчання, які дозволяють оперативно реагувати на виклики й завдання державної служби і суспільства в цілому. Це дозволило відокремити вказані елементи від практики використання інших видів новацій у сфері професійного навчання державних службовців, наприклад в управлінні освітнім процесом. Конкретизація змісту поняття «інноваційні компоненти підвищення рівня професійної компетентності державних службовців» дозволила розглядати їх як комплекс тактичних прийомів і способів досягнення стратегічної мети забезпечення високого рівня професіоналізації, ефективності та якості державної служби відповідно до європейських стандартів.

У цілому, в першому розділі дисертації авторкою достатньо вивчені

теоретичні основи дослідження інноваційних компонентів підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.

У другому розділі – *«Сучасний стан використання інноваційних компонентів підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в Україні»* дисертанткою проаналізовано нормативно-правове регулювання впровадження інновацій у підвищення рівня професійної компетентності державних службовців; виділено дистанційну форму навчання як основний інструмент розвитку інноваційних компонентів; розкрито стан використання інноваційних компонентів підвищення рівня професійної компетентності державних службовців у закладах післядипломної освіти.

Авторка переконливо аргументує, що в Україні в цілому створено нормативно-правове підґрунтя для впровадження інновацій у підвищення рівня професійної компетентності державних службовців. Водночас зауважує, що незавершеність реформи державної служби, певна фрагментарність та неузгодженість чинного законодавства, необхідність гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством ЄС, цифровізація державного управління та поява нових інноваційних форм, методів і технологій підвищення рівня професійної компетентності державних службовців обумовлюють подальше вдосконалення законодавства у цій сфері.

Слід відмітити також важливість для наукової роботи проведеного дисертанткою соціологічного дослідження щодо аналізу застосування інноваційних компонентів у підвищенні рівня професійної компетентності державних службовців з метою виявлення можливих шляхів подальшого впровадження інноваційних компонентів у структуру професійного навчання державних службовців в умовах реформування державної служби в Україні. Опитування здійснювалось шляхом он-лайн анкетування серед державних службовців Дніпропетровської та Полтавської областей (додаток Б).

У третьому розділі – *«Шляхи вдосконалення використання інноваційних компонентів підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в Україні»* дисертанткою висвітлено зарубіжний досвід використання інновацій у підвищенні рівня професійної компетентності державних службовців; визначено напрями подальшого впровадження інноваційних компонентів підвищення рівня професійної компетентності державних службовців; розроблено Інноваційну модель інтеграції інструментів ШІ для підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в Україні.

На особливу увагу заслуговують розроблені авторкою спеціальна професійна (сертифікатна) програма підвищення кваліфікації державних службовців посад категорії «Б» «Штучний інтелект як інструмент підвищення рівня професійної компетентності державних службовців» задля вдосконалення навчального контенту професійного навчання державних службовців з питань впровадження інструментів штучного інтелекту в їхній професійній діяльності та розроблена і обґрунтована на основі процесного

підходу Інноваційна модель упровадження інструментів штучного інтелекту для підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в Україні, побудована на принципах персоналізації навчання, аналізу даних, доступності й ефективності. Важливо, що основою побудови зазначеної моделі стали Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні до 2030 року та освіта 4.0. – концепція освіти, яка передбачає впровадження технологій штучного інтелекту, віртуальної реальності, інтернету речей, машинного навчання. Ці технології при вивченні потреб та формуванні змісту навчання державних службовців, організації навчального процесу та самоосвіти, вивченні мов (української й іноземних) та створенні необхідної технологічної інфраструктури визначають інноваційні підходи до впровадження в систему професійного навчання державних службовців інструментів штучного інтелекту.

Цінним науковим доробком авторки є конкретизація популярних типів ШІ інтелекту, які включені до інноваційної моделі для використання у навчанні державних службовців з метою підвищення рівня їх професійної компетентності: 1) адаптивні платформи навчання; 2) віртуальні асистенти та чат-боти; 3) системи рекомендацій; 4) доповнена та віртуальна реальність (AR, VR); 5) аналіз даних і аналітика; 6) інтелектуальні системи управління навчанням (LMS); 7) машинне навчання.

Також, важливим результатом дослідження Трегубенко Г.П. є обґрунтування необхідності використання ШІ в управлінні людськими ресурсами (HR) на державній службі задля: трансформації HR-відділів; підвищення ефективності навчання (програмне забезпечення зі штучним інтелектом); підготовки стратегічних висновків на основі даних (можливості AI з аналізу великих даних про персонал); автоматизації рутинних завдань; удосконалення процесів найму зі зменшенням упередженості (AI може оптимізувати процес підбору персоналу, автоматизуючи відбір резюме та призначення співбесід, що призводить до більш швидкого і точного пошуку кандидатів); моніторингу добробуту персоналу в режимі реального часу; оптимізації процесу прийняття персоналу на роботу за допомогою AI.

Результати дослідження оприлюднені дисертанткою на 10 міжнародних, 11 всеукраїнських, 11 регіональних та 1 іншій науково-практичній конференції. У цілому, основні наукові положення й результати дисертаційного дослідження висвітлено в 41 науковій праці: 7 статтях у наукових фахових виданнях України, 1 статті в науковому зарубіжному періодичному виданні; 33 тезах матеріалів науково-практичних конференцій.

До результатів, що мають наукову новизну, можна віднести, насамперед, такі:

Уперше:

– дисертанткою запропоновано комплексний підхід до обґрунтування концепту «інноваційні компоненти підвищення рівня професійної компетентності державних службовців», який необхідно розглядати у розрізі підвищення кваліфікації та самоосвіти державних службовців, на основі

систематично оновлювального (новаційного) змісту навчального матеріалу та запровадження інноваційних форм, методів і технологій у ході реалізації освітнього процесу. Інноваційні компоненти підвищення рівня професійної компетентності схарактеризовано як гнучкі, швидкозмінювані елементи навчання, котрі прискорюють оперативне реагування на виклики та завдання інституту державної служби і суспільства в цілому;

– розроблено та обґрунтовано інноваційну модель запровадження інструментів штучного інтелекту для підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в Україні, яка базується на принципах персоналізації навчання, аналізу даних, доступності й ефективності; основних засадах Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні до 2030 року та освіти 4.0. – концепції освіти, що передбачає запровадження технологій штучного інтелекту, віртуальної реальності, інтернету речей, машинного навчання. Доведено необхідність застосування цих інноваційних компонентів у системі професійного навчання державних службовців: при вивченні потреб і формуванні змісту навчання; організації навчального процесу та самоосвіти; вивченні мов (української й іноземних) та створенні необхідної технологічної інфраструктури з використанням таких популярних інструментів штучного інтелекту, як: 1) адаптивні платформи навчання; 2) віртуальні асистенти й чат-боти; 3) системи рекомендацій; 4) доповнена та віртуальна реальність (AR, VR); 5) аналіз даних і аналітика; 6) інтелектуальні системи управління навчанням (LMS); 7) машинне навчання. Розроблено практичні рекомендації Національному агентству України з питань державної служби щодо реалізації зазначеної моделі для підвищення рівня професійної компетентності державних службовців.

Удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат галузі науки державного управління шляхом формулювання авторського визначення поняття «інноваційні компоненти підвищення рівня професійної компетентності державних службовців», конкретизація змісту якого дозволила розглядати їх як комплекс тактичних методів, прийомів і способів досягнення стратегічної мети забезпечення високого рівня професіоналізації, ефективності та якості державної служби відповідно до європейських стандартів;

– положення про пріоритетність випереджального навчання шляхом запровадження інноваційних компонентів у підвищенні рівня професійної компетентності державних службовців;

– навчальний контент професійного навчання державних службовців з питань запровадження інструментів штучного інтелекту в їхній професійній діяльності розробленням спеціальної професійної (сертифікатної) програми підвищення кваліфікації державних службовців посад категорії «Б» «Штучний інтелект як інструмент підвищення рівня професійної компетентності державних службовців» (60 год/2кредити ЄКТС), з метою формування у них системного уявлення стосовно реалізації державної політики щодо застосування технологій штучного інтелекту в Україні та запровадження інноваційних компонентів підвищення рівня професійної

компетентності державних службовців на основі інструментів штучного інтелекту.

Набули подальшого розвитку теоретичного розвитку та практичної імплементації такі положення дисертації:

– систематизація етапів запровадження інноваційних компонентів у процесі підвищення рівня професійної компетентності державних службовців: 1991 – 2003 рр. – етап пролонгації традиційних за змістом, формою та методами навчання; 2004 – 2014 рр. – етап упровадження засад європеїзації та освітньої інноватики; 2015 – 2019 рр. – етап удосконалення нормативно-правового регулювання державного управління й професійного навчання державних службовців; 2020 – 2024 рр. – етап формування та розвитку інноваційного концепту підвищення рівня професійної компетентності державних службовців;

– обґрунтування сучасних підходів щодо подальшого впровадження інноваційних компонентів підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в Україні;

– пропозиції щодо використання інструментів ШІ в HR на державній службі для підвищення рівня професійної компетентності державних службовців: Effy AI – для управління ефективністю персоналу; для комунікацій персоналу: Firstup, Assembly; Chat. GPT; AI Google Bard; для забезпечення добробуту персоналу і балансу між роботою та особистим життям: Reclaim.ai, Breathhh; для навчання та розвитку державних службовців шляхом самоосвіти: Lingio, LearnWorlds, EdApp, Leapsome, Leena AI, Quinux; для роботи із зображеннями: DeepAI, DeepArt, This Person Does Not Exist, DALL-E, Artbreeder, Bing Image Creator, Midjourney; корисні ресурси для роботи з текстами: GPT-3, Grammarly, Headliner Voice, Google Translate, Google Bard, DeepL, Character.AI, Poe.

Таким чином, можна зробити висновок, що наукова новизна отриманих Трегубенко Г.П. результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних основ та розробленні практичних рекомендацій до подальшого впровадження інноваційних компонентів для підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в умовах реформування державної служби України.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Дисертаційне дослідження Трегубенко Г.П., як і будь-яка наукова робота такого масштабу та спрямування, містить низку дискусійних моментів і положень, які потребують більш детального опрацювання та публічного обговорення. Серед них, в першу чергу, слід назвати такі:

1. У підрозділі 1.3 дисертації, здійснюючи характеристику інноваційних форм, методів та технологій професійного навчання державних службовців, авторкою здійснено аналіз видів та змісту інноваційних освітніх технологій для підвищення рівня професійних компетентностей державних службовців лише категорії Б (с. 73–74). Разом з тим, дисертація лише б виграла, як би дисертантка у роботі акцентувала увагу також і на особливості видів та змісту інноваційних освітніх технологій для підвищення рівня

професійних компетентностей державних службовців категорії А і В.

2. У підрозділі 2.2 дисертації (с. 121 – 137), розглядаючи дистанційну форму підвищення рівня професійної компетентності державних службовців як основний інструмент розвитку інноваційних компонентів, авторці доцільно було б здійснити не лише аналіз форм, видів та методів навчання державних службовців, які використовуються у дистанційному форматі, але й аналіз підвищення кваліфікації державних службовців за дистанційною формою навчання за декілька років, визначивши певні тенденції та проблематику її практичного застосування.

3. Досліджуючи зарубіжний досвід використання інновацій в підвищенні рівня професійної компетентності державних службовців (підрозділ 3.1., с. 157 – 176), авторці доцільно було б також більше приділити увагу європейському досвіду впровадження системи кваліфікацій на державній службі та розробки професійних стандартів.

4. У підрозділі 3.2. дисертації (с. 176 – 208) питання самоосвіти державних службовців дисертантці можна було б дослідити також через призму використання інструментів штучного інтелекту.

5. Авторкою розроблена цікава Інноваційна модель упровадження інструментів штучного інтелекту для підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в Україні, якій присвячений підрозділ 3.3 дисертації (с. 209 – 219). Однак, рисунок моделі не відображений в авторефераті, хоча дана візуалізація лише підсилила б подану інформацію.

Означені вище зауваження в цілому не впливають на результативність, завершеність та загальну позитивну оцінку виконаної дисертаційної роботи, а також не знижують наукової та практичної цінності отриманих результатів, які є обґрунтованими і достовірними.

Значення одержаних результатів для науки і практики та рекомендації щодо їх можливого використання.

У дисертаційному дослідженні зроблено низку конкретних пропозицій та рекомендацій стосовно збагачення теоретичного базису науки державного управління, зокрема за напрямом державна служба, а саме авторським доробком стосовно комплексного підходу до обґрунтування концепту «інноваційні компоненти підвищення рівня професійної компетентності державних службовців», а також розробленої та обґрунтованої інноваційної моделі упровадження інструментів штучного інтелекту для підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в Україні, що підтверджує наукову цінність роботи.

Практична цінність одержаних результатів обумовлена їх прикладним характером, наявністю рекомендацій щодо впровадження в діяльності органів державної влади, а також у навчальному процесі, що засвідчено відповідними довідками та актами про впровадження.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.
Оформлення дисертації та автореферату виконано згідно з вимогами

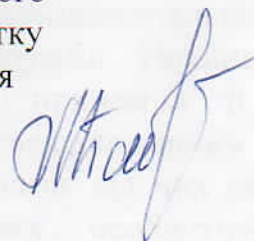
Міністерства освіти і науки України та не викликає принципових зауважень. Ознайомлення з текстом автореферату дозволяє констатувати, що його зміст у повній мірі відображає основні положення і висновки дисертації та не містить зайвої інформації.

Загальний висновок. Дисертація Трегубенко Галини Петрівни «Інноваційні компоненти підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в Україні» відповідає паспорту спеціальності 25.00.03 – державна служба і є завершеною, самостійною працею на актуальну тему, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності сприяють вирішенню конкретного наукового завдання щодо обґрунтування теоретичних основ та розроблення практичних рекомендацій до подальшого впровадження інноваційних компонентів для підвищення рівня професійної компетентності державних службовців в умовах реформування державної служби України.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, виконана дисертаційна робота повністю відповідає пп. 9, 11-13 Постанови КМУ «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» від 24 липня 2013 року № 567, п.2 Постанови КМУ «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17 листопада 2021 р. № 1197, а її автор - Трегубенко Галина Петрівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.03 - державна служба.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, доцент,
координатор напряму Швейцарсько-українського
Проекту DECIDE «Децентралізація для розвитку
демократичної освіти», Громадська організація
«Розвиток громадянських компетентностей в
Україні» (DOCCU), м. Київ

Л. В. Прудіус

Підпис Прудіус Л.В. засвідчую.

Менеджерка Швейцарсько-українського
Проекту DECIDE «Децентралізація для
розвитку демократичної освіти»,
заступниця голови ГО «Розвиток
громадянських компетентностей
в Україні» (DOCCU)

Валентина ПОЛТОРАК

« _____ » _____ 2024 р.

Отримано СВР 26.09.2024

Handwritten signature
Кориня Л.І.